

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING IJODIY TASAVVURINI
RIVOJLANTIRISH

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7826458>

Qurbonova Mohiniso Shomurod qizi

Termiz davlat pedagogika instituti Ta'lim tarbiya nazariyasi va metodikasi yo'nalishi 2-kurs magistranti

Annotatsiya: *Mazkur maqolada boshlang'ich sinif o'quvchilarining ijodiy tasavvurini rivojlantirish, ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish muammosi, mustaqil ravishda topilgan empirik muntazamlilik haqida ma'lumotlar berilgan.*

Kalit So'zlar: *Psixologiya, kontseptsiya, operatsion, psixologik, Stimulus, kognitiv.*

Abstract: *This article provides information about the development of creative imagination of elementary school students, the problem of developing creative abilities, empirical regularity found independently.*

Key Words: *Psychology, concept, operational, psychological, Stimulus, cognitive.*

Аннотация: *В данной статье представлены сведения о развитии творческого воображения учащихся начальной школы, проблема развития творческих способностей, эмпирическая закономерность, обнаруженная самостоятельно.*

Ключевые Слова: *психология, концепт, операциональный, психологический, стимул, когнитивный.*

KIRISH

Ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish muammosini tahlil qilish ushbu kontseptsiyaga kiritilgan tarkib bilan belgilanadi. Ko'pincha kundalik ongda ijodiy qobiliyat turli xil badiiy faoliyat turlari, chiroyli chizish, she'r yozish, musiqa yozish qobiliyatlari bilan belgilanadi. Biroq, oshkor qilish ijodiy qobiliyatlar, ularning tuzilishi va xarakterli xususiyatlari, "ijodkorlik" va "qobiliyat" tushunchalarini ko'rib chiqishni belgilaydi.

Bugungi kunga qadar falsafiy, psixologik, pedagogik adabiyotlarda ijodkorlik ta'rifiga turli xil yondashuvlar mavjud. Asosiy qiyinchilik birinchi navbatda ushbu kontseptsianing bevosita operatsion, psixologik tarkibining yo'qligi bilan bog'liq; bu hozirgacha ijodkorlik ta'rifidan foydalanishni faqat uning mahsuloti - yangisini yaratish orqali tushuntirishi mumkin. Faylasuflar ijodkorlikni materiyaning rivojlanishi, uning yangi shakllarining shakllanishi, paydo bo'lishi bilan birga ijodning juda ko'p shakllari o'zgarishi uchun zarur shart sifatida belgilaydilar. Falsafiy entsiklopediya ijodkorlikni shunday ta'riflaydi: "Ijodkorlik - bu ilgari hech qachon yangi narsalarni jalb qiladigan faoliyatdir".

Psixologik lug'at ijodkorlikni "faoliyat, natijada yangi moddiy va ma'naviy qadriyatlarni yaratishdir" deb izohlaydi ... Bu odamning qobiliyatlari, motivlari, bilimlari va ko'nikmalarining mavjudligini anglatadi, buning natijasida yangilik yangiligi, o'ziga xosligi va o'ziga xosligi bilan ajralib turadigan mahsulot yaratiladi.

Pedagogika "ijodkorlik inson faoliyati va mustaqil faoliyatning eng yuqori shakli" deb belgilaydi. Ijodkorlik uning ijtimoiy ahamiyati va o'ziga xosligi (yangiligi) bilan baholanadi.

Adabiyotlar Va Metodologiya

Aslida, ijodkorlik, G.S. Batishcheva - bu "har qanday tubdan yangi imkoniyatni yaratish qobiliyati".

Ijodkorlikni har tomonlama ko'rib chiqish mumkin: ijod mahsuli - bu yaratilgan narsa; ijod jarayoni - yaratilganidek; ijodkorlikka tayyorgarlik jarayoni - ijodkorlikni qanday rivojlantirish kerak.

Ijodkorlik mahsulotlari nafaqat moddiy mahsulotlar, balki yangi fikrlar, g'oyalar, echimlardir. Ijodkorlik - bu turli xil samolyotlar va miqyoslarda yangi narsalarni yaratish. Ijodkorlik nafaqat ijtimoiy ahamiyatga ega kashfiyotlarni, balki inson o'zi uchun kashfiyotlarni ham tavsiflaydi. Ijodkorlik elementlari bolalarda o'yinda, ishda, o'quv faoliyatida ham namoyon bo'ladi, bu erda faollik, fikrning mustaqilligi, fikrlarning o'ziga xosligi, ijodiy tasavvur mavjud.

Psixologiya va pedagogika nuqtai nazaridan ijodiy ishning o'zi, ijodkorlikka tayyorgarlik jarayonini o'rganish, ijodkorlikni rivojlantirish shakllari, usullari va vositalarini aniqlash ayniqsa muhimdir. Ijodkorlik maqsadga muvofiq, qat'iyatli, qizg'in ishdir. Bu aqliy faoliyatni, intellektual qobiliyatlarni, irodali, hissiy xususiyatlarni va yuqori ishlashni talab qiladi.

Xorijiy mualliflarning fikriga ko'ra ijodkorlik bu: "... in'ikoslarni uyg'unlashtirish yangi usulda amalga oshiriladi" (Makkallar) " yangi ulanishlarni topish qobiliyati" (Kyuubi) "... yangi asarlarning paydo bo'lishi" (Myurrey) " yangi tushunchalarga olib keladigan ong faoliyati" (Jerar) " tajribani yangi tashkilotga aylantirish" (Teylor). Amerikalik olim P. Xill ijodkorlikni "noma'lumdan muvaffaqiyatli fikrlarning parvozi" deb ta'riflaydi. Barcha chet el kontseptsiyalari va nazariyalaridan, ijodkorlikni o'rganadigan rus psixologlarining aksariyatining nuqtai nazariga eng yaqin bo'lgan bu gumanistik psixologiya. Uning vakillari (A. Maslou, C. Rojers) ijodkorlik bu o'z tajribasini chuqur anglash qobiliyatidir, bu o'zini ichki potentsialini ro'yobga chiqarish orqali o'zini namoyon qilish, o'zini namoyon qilish, o'zini o'zi mustahkamlashdir. Ushbu tadqiqot doirasida bizning eng mashhur psixologlarimiz ham ijodkorlik tushunchasini aniqlash mavzusidagi qarashlarni ko'rib chiqish mumkin emas - ularning barchasi bir-biridan juda farq qiladi, o'rganish mavzusi murakkab va ko'p qirrali. Biz printsiptial pozitsiyalarni qayd etamiz.

Berdyayev "Ijodkorlikning ma'nosi" asarida ijodkorlikni shaxsning erkinligi deb belgilaydi va ijodkorlikning ma'nosi qarama-qarshilik mavjudligi va uni hal qilish yo'llarini izlashning hissiy tajribasidir. IN va. Qo'rquv ish va iste'dodning birligi orqali ijodkorlik bilan tavsiflanadi, mos ravishda ikki tomonni ta'kidlaydi: faollik va insonning ijodiy qobiliyatlari bilan bog'liq. Sovet psixologi A. Mateikoning fikricha, ijodiy jarayonning mohiyati mavjud tajribani qayta tashkil etish va uning asosida yangi kombinatsiyalarni shakllantirishdan iborat. Muallif E.V. Ilyenkov, ijodkorlik bu dialogdir, hatto qaror qilingan natijaga erishmasdan ham bu sub'ektiv-sub'ektiv qidiruvdir. Va bundan tashqari, ko'plab tadqiqotchilar ijodkorlikni noaniqlik, muammosizlik va haqiqiy qarama-qarshiliklarni hal qilish bilan muloqot bilan bog'lashdi. Y.A.ning talqinida. Ponomaryovning ishi "taraqqiyotga olib keladigan o'zaro ta'sir" deb hisoblanadi. Ijodkorlik insonning asosiy xususiyatlarini, uning hayotiy pozitsiyasini tashkil etadigan motivatsion - ehtiyojga asoslangan munosabat ta'siri ostida faoliyatda namoyon bo'ladi, rivojlanadi va takomillashadi (G.S. Altshuller, Sh.A. Amonashvili, L.S. Vygotskiy). L.S. Vygotskiyning ta'kidlashicha, ijodning eng yuqori ifodasi insoniyatning tanlangan bir nechta daholariga hali ham mavjud, ammo bizni o'rab turgan kundalik hayotda ijodkorlik mavjudlik uchun zarur shartdir. Odatdagidan tashqariga chiqadigan va yangi yolg'onlarning bir qismi ham insonning ijodiy jarayoniga kelib chiqishi kerak.

Natijalar

Ijodkorlik fenomenologiyasini ijod turlariga mos keladigan uchta asosiy turga bo'lish mumkin:

Stimulus-samarali - faoliyat samarali xarakterga ega bo'lishi mumkin, ammo bu faoliyat har safar ba'zi bir tashqi stimullarning harakati bilan belgilanadi.

Evristik - faoliyat ijodiy xarakterga ega. Ishonchli echim usuliga ega bo'lgan kishi, o'z faoliyatining tarkibi va tuzilishini tahlil qilishni davom ettiradi, alohida vazifalarni bir-biri bilan taqqoslaydi, bu esa uni yangi original, tashqi tomondan yanada oqilona echim usullarini

topishga olib keladi. Topilgan har bir qonuniylik kashfiyot, ijodiy topilma, vazifalarni hal qilishga imkon beradigan yangi "o'z" usuli sifatida tajribaga ega;

Ijodiy - mustaqil ravishda topilgan empirik muntazamlik echim sifatida ishlatilmaydi, lekin yangi muammo sifatida ishlaydi. Topilgan naqshlar ularning asl genetik asoslarini tahlil qilish orqali isbotlangan. Bu erda shaxsning harakati generativ xarakterga ega bo'ladi va tobora javob shaklini yo'qotadi: uning natijasi asl maqsadga nisbatan kengroqdir. Shunday qilib, ijodkorlik so'zning tor ma'nosida, faqatgina javob bo'lmay, qaerdan oldinga qo'yilgan vazifani hal qilishdan boshlanadi. Shu bilan birga, u qaror ham, javob ham bo'lib qolmoqda, lekin ayni paytda uning ichida "undan tashqarida" narsa bor va bu uning ijodiy holatini belgilaydi.

Xulosa

Bu intellektual ijodiy tomonning to'qnashuvi, ixtirochilik va tadqiqot qobiliyatini rivojlantirish yo'lidir. Bizning vazifamiz bolaga bu yo'ldan borishga yordam berishdir. Kichik maktab o'quvchilarining badiiy va kognitiv faoliyatini tashkil etish ham shu narsadir.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR:

1. Falsafiy entsiklopedik lug'at / Ed. Gubskiy E.F., M.: Infa-M., 1997 yil.
2. Aliyev E.G. Ijodiy iqtidor va uning rivojlanish shartlari // Ta'lim faoliyatini psixologik tahlil qilish M.: IPRAN. 1991. S. 7.
3. Psixologiya. Lug'at \ Ed. A.V. Petrovskiy -M.: Politizdat, 1990.- 494 b.
4. Teplov B.M. Qobiliyat va qobiliyat / Shaxsiy farqlar muammosi.-M., 1961.- 9-38 bet.
5. Yakovleva E.A. Maktab o'quvchilarida ijodiy salohiyatni rivojlantirish uchun psixologik sharoitlar.- M., 1998.- 268s.